

ایلو پنه غاتیا

2 میکوپنه

مینا فکشن: بندرغ

(حسن ناصر)

مینا فکشن: تفوک آدوک

(رجیم زام)

3 میکوپنه

افسانہ: غریب آباد

(یوسف عجب)

4 میکوپنه

پٹ و پول: السی شاعر حکیم اسے نادر و شم اٹ

(حمید عزیز آبادی)

غزل: افضل مراد

5 میکوپنه

ناول: چپ راست

(نور پرکانی)

6 میکوپنه

جاچ: کننا کیفیت آک در یہوتون

(امڈل سچ بلوچ)

7 میکوپنه

حکایت: حضرت موسیٰ و حضرت خضرؑ

(صلاح الدین شہزاد، مستونگ)

8 میکوپنه

ناول: دے آبدغ آک

(غسان کنفانی / پروفیسر غفور حیات)

سفر نامہ: ماشیل اسکان ناحید آک (18)

فیض بیسگی۔۔۔ بیسہ

All About #Brahui

کوئٹہ

براہوئی نابابت
براہوئی ٹی

تالار

براہوئی زبان نامتکنی

(شوگل)

زبان نامتکنی ء پک کنگ کن چاہندار آک کبی سوب آتے پارہ۔ اوفتیان اسٹ اس دا ہم ارے کہ بنائی زبان تالوزی مڈی کم مریک۔ اوفقا حساب کن نوشتہ مروک آ ہندسہ غاک ہم کم مریرہ۔ دابابت زبان تالوزی نوشتہ دروشم نامثال تننگ۔ کہ ہر اتم نوشت نامک اٹ ایلو فتنہ پہہ کنگ نا گرج مس، تو اوقک نش وچش آتا مک ء ہلکر۔ تخین اٹ ہر اتم انسانی آبادی دوسا کرے، گرج آک دوسا کریر، اسہ آبادی نا ایلو آبادی اسکان سرمنگ آن پد تین پہ تین تون رابطہ، اسہ ایلو ء پہہ متنگ اسہ ایلو نا علاقہ، کشت و کشار، سادہارتا بابت معلومداری تا بل و تس مس تو لوز مڈی یا vocabulary ناودنگ نا بنا ہم مس۔ و ہنداز تون نوشت نا گرج آک ہم بدل مسر، و پدا کرار کرار آپور و گڑا نا جا گہ غا توارے کن نش وچش آتا کاریم اٹ انگ نا بنا مس۔ و ہر اتم کہ گرج آک پین وڈار تو ہر ہر توار کن جنا جتا دروشم و نشان دوئی کنگا۔ و اینو پگہ بولی تینی نوشتہ مروک توارتا ہر انشاک نامون آٹو، اوقک ہے بنائی چش آتا بدل مروک آدروشمک

ہینکار و شوگلار عبدالحمید قلات پرنٹرز ٹیل روڈ کوئٹہ غان شہک کرسا 302
فیر 1 یونیورسل کمپلیکس جناح روڈ کوئٹہ غان تالان کرے

میٹا فکشن

بندغ

.....حسن ناصر

دے ہندن مس کہ نئے دعا قبول مس،
نئے تئج اس خنٹا۔
بس ہندا اُسٹ خواہی کس او پوروس۔۔۔
ای اسہ چک اس جوڑ مسٹ تہوانا کو پے غاتیا
سوار مس پوزا ہنسا کریٹ۔ ہندا خدہ در بوز
کہ شارک چٹ اسل چٹک مس
کری۔۔۔ اراک کوٹھو آک چٹ باکس نا
ڈپہ غاتا دروشم جوڑ مسر، سرک آک ہنٹلن
کلیہر آتا دروشم اٹ۔۔۔ و بندغ آک

کنا بھلو وخت اسے آن دا اُسٹ خواہی کس
کہ ای چک اس مریو۔ ہندن سبک مریو
کہ تہو کئے تینا کو پے غاتیا بڈ کرسا بال
اسیتے۔۔۔ ہندن آجو تہواٹ چرخ کیو کہ
اسل بھاز بوزا کا و ہندا خدہ در بوز کہ ڈغار
کئے اسہ نٹھ اسے نادروشم نظر برے، دُن کہ
دنیا نٹھ اسہ پنداسے آہرا اسکول نا کتاب
آتیٹی۔۔۔ وای بوز آن بندغ آتے ہرو
اوفا خلق شار بازارتے اوفا کسرتے، اوفا
شونداری، اوفا بھلا بھلا ماڑی تے۔ اوفا
دور بیدہ غاتے، اوفا دعویٰ تے کہ او تیوی
دنیا دعویٰ نا تونگ نا دعویٰ کیرہ۔ اوفا مہر
مریبت تون اوفا جنگ جدل آتے کہ
اوفا امریتنے آجلہو کرسا تیتے دتر اٹ
اسٹ کیرہ۔ اوفا کست کاڑ کینہ بغض
آتے، اوفا تاڑ واڑی تے، اوفا عبادت
دعا و بد دعا تے، دا تیوی منظر آتے اسہ نظر
اٹ خنٹک خواہی۔۔۔ اُسٹ خواہی ہم
عجب و کدانت اس اُسٹ اٹ بس او بندغ
پاک پورومرے۔
سماف دا دعا اس کس یا انت کنا سوچ آن
اسل اپار ولے اُسٹ ہم تو گڑ اس ارے
پارہ اُسٹ خواجہ غان مُست۔۔۔ ولدا اسہ

خوانہ۔ اصل آ دروشم شاید کہ ایلوفا
خواہنداری یا خواہش، ایلوفا توقع، تینا
دروغ، و تینا مصلحت و پد ریسہ اڈ ترک آ
کردار آتا کیرغ آن گھس دفن مریک۔
تہو داسہ ہم ہمون پے ہمون کس ولے داسہ کنا
پرہ غاک گھین مسوئر۔

دروشم گھس ہم ساڑی الو۔ اونا ہندا اسہ
ہندن و خلقت اس سلوک کس کہ اونا دروشم
نا بابت پانگ متوک، نئے اونا خنک کُسر،
نئے اودے خف، نئے باس، نئے جوڑ،
ہندن لگا کہ کہ او تینا تیوی پچار و گوباہس
یا اودے اسہ نہاداسے آہا کریس، اونہار
اس ہم الو، انتے کہ نہار نا ہم اسہ فطرت
اس مریک، اونا ہم اسہ زنداس مریک، او
پچ غون، پچ نسل، پچ ودرستی راستی اسے آ
پور و ہنو کہ۔

ای بھاز ہرے اسکان تہو اٹ سلوک
کُست۔۔۔ اولیکو وار کس کہ ای ڈغار آن
نیمسک مٹوٹ بلکہ تیتے آتیٹ نیمسک
مسٹ۔
ولدا کئے دا احساس مس کہ شاید آدینک
وخت اس ہم ہمو دروشم و نشان تفک۔ او
بیرہ ہمو دے نشان لینک ہرا دے نن ہنگ
سلک۔

ای دا سخت انگا ساہت اٹ امر بشندہ
کریٹ کئے ہم درک الو، و اہم
پاریٹ۔۔۔ خیر نا دوتے ملنگ نا تو کئے
سوب اس لگک و اہم کنا ٹنک ملوک، کنا
دو تیت ہندا خس سیک ارے کہ ای ناچٹ
و ملنگ کن تینا و س و کیوہ۔

ای ہندا پانگ تون تیتے تفوک آدو تون
راست کرسا بش مسٹ و ہمو دیوال نا پارہ غا
ہناٹ، ہراڑے ہندا تفوک آدوک میخ
کُسر۔۔۔ ہندا کورا نگا گریٹ آتا ملنگ تون
لگاٹ و ہندا تون خیال بس کئے ہندا دو
تینا سوچ کریٹ اسہن نم دنا دوتے کن دو
بیرے کہ نہاد حالت مس۔۔۔؟
تفوک آدوک پاریرے کئے آن ایون ارا میخ
دیوال آخترے؟ ہموڑے ہندا وڑ ارا دو
تفوک ٹلگو کُسر، ہمو دوتے کن۔۔۔
☆☆☆☆☆

میٹا فکشن

تفوک آدوک

.....رحیم زام

پاریٹ۔۔۔ دا تو دا خو بھلو سوب اس اف
کہ کس دا وٹھنکے، و میخ کٹنگے!!
پاریٹے ”دا ہیئت و ای ہم اول ہندا سر پند

گریٹ آتیتے سر کنگ نا کوشت کریر ولے
پچ متو ہندا تون پاریرے۔۔۔ ”نئے لکھنگ
اُس؟“ ای ہبکہ مسٹ۔ دا نگ ایٹک
ہراٹ۔ تو ولدا کوک کریر ”اواؤنے پانگ
اُن۔“ ای پچ ہیئت کٹوٹ، ولدا ہم
اوہیان اسٹ اس تا تینا کسہ نا پش اس
بیان کرسا پارے، ”تینا نوشٹوک آتے کن
پاسہ تو گڑا دُن پاس تا۔ پین پچ اس اف،
بس پین دواسے کن دو بٹیت تو داڑے سر
اٹ۔۔۔؟“
ای سُدھ سار آن پشین دا ورنندی و غنسا

بے سیک۔۔۔ بے جارات۔۔۔ ای
ہنگ کُست و تفوک آدوتے ہرافقا چٹ انا
بند ہندن ترند کس کہ اونا سِل اٹ نیم پڑ
کس۔ و دا آخر و کور گریٹ آن دا درشان
منگ کس کہ دا دوتے تفوک آتا مرک اکن
دافتے ہندن تفتیو کہ اونا جند اگہ ملنگ
خواہوس ہم ملنگ کتو کہ تے۔
کنا گڑتی دادے کہ دا دوک تفوک کُسر ولے
دا لک جون آن جنادیوال اسے آک پے غاتا
جاگہ غان میخ کروک کُسر، جون انا درک
الو، آن ہندن کنا ہم دو تفوک، بس کنا
جون کن تون ندے، دا دو تینا بار بے جون
دیوال آ میخ اف۔۔۔
ای اسہ بے پامی سیٹ ہندا تفوک آدوتے
ہرسا پاریٹ دا دوک انت کریو کہ تفنگ
تون اواردیوال آ میخ۔۔۔؟
دو تیت لڑہ اس بش مس، دوک اول ہمو

افسانہ

غریب آباد

پدی تورے ستینے۔ جیرانی ناہیت تو داس
کہ کل کلی ناہر زیند و نیازی و داسا کس کہ
کٹ و کار والا بندغ ہم اوفقا خلق ائی کس
اف، چنک تا ہم لنگڑا ریر و اہم سہاف کہ
داکل انتے چنی ناروچہ و توریر۔۔۔

دیگر آن خوک دُر خاتون خنا کہ دولت
خان و دم کشی و سار نیم ساری اس گھیر
کرے۔ دے انا پدین متنگ تون اوار

اوار دولت خان نا ست زور متنگ ائی
کس دُر خاتون نا فریشانی و چنک خنار تو
اوکل ہم گڑیگار۔ دولت خان و

دُر خاتون دا حال ائی است متنگ ائی
الو۔۔۔ دیگر نا آذان آن پد جٹ اس
جوان مس تو خوک انا مسیت آہنا، مسیت نا

امام و پارے کہ دولت خان نا تب بھار
خراب و او برے دم اس کے تے۔ مسیت
نا امام ہم زوت اوڑ تون اوفقا خلق آرابی

مس ولے دولت خان نا زند اوقیان
مست گام کریس۔ خنک تے اومیت
اسے کن ملوک سرہ، سہا تے دُر خاتون نا

ہنگ آن مہالو بال کریس۔
شام انا نماز آن خوک مسیت ائی اعلان
مس، ”راوت علی نا مار دولت خان دنیا و

الانے۔“ داپنگ تون بھار زو کلی نا مخلوق
نا بھلو کچ اس تینے قبرستان و ایلو فلک تاتینے
دولت خان نا خلق آسر کری۔۔۔

دولت خان و جہد جاگہ کنگ آن پد ملک
امیر بخش و کلی نا ایلو بندغ آک ماتنی آ
خاہوت کن مسہ دے اسکان سُبھ و شام

ارغ نا پاریر۔۔۔ اولیکو وار چنک ارغ و
کنغ تون اوار برنچ ہم کنگر۔۔۔ ارغ
کنا دا ہڑ تو ما چنک اسہ ایلو آجیرانی اٹ

ہنگ ائی سرہ۔ اوکل داسر پند متنگ ائی
بے سہب کسر کہ دا جیرانی انت اسے ناء
ولے اوفقا لمہ دُر خاتون اوفقا تیدار آتیا

نوشہ انگا دا سونج آتے جوان خوانگ
کریکہ کہ انت داڑے سیر پڈ متنگ کن
خیرات و پین وڑ اکل تا تکہ کس اس

کستے۔۔۔؟ انت خیرات بیدس مرک
اسے آن غریب ورسینگ کپک۔۔۔؟

☆☆☆☆☆

دوست آتیکن دعوت اس اڈتسکہ۔ ملک
امیر بخش غریب آباد نا کل آن بھلا امیر انگا
بندغ کس ہرانا دَر آن مستونگ آن بیدس

ایلو علاقہ غاتا درستی آ بندغ آک بے
دعوت یا بے ارغ آن ہنوسہ۔۔۔

دُر خاتون سا کرے تو چنک کوٹھی آن
پشن تولوک سرہ۔۔۔ ہنشدہ اسے تون
چناتا نیمہ غا ہرا پارے کہ بھار توار توار

کپو۔ باوہ نا نما تب استو جوان متنے،
خیال کیرے کہ تغ آن بش کرورے
تے۔۔۔

چنک جی لمہ پاریر، ولے مارتے لمہ غان
داسوج ہم کرے:
لمہ اینوارغ کنون؟

”او کنا لٹ، انتے نہ، شام اسکان خدا نا
منشاٹ الی ارغ کن گڑا اس مرک۔“
لمہ تے پارے۔

ہڑ تو م آک تالمہ نا دا ورنندی و بنگر تو خوش
مُسر۔

پیشیم آن پد چاگڑا ڈی ساڑی سو، سی و
مصلحہ غاتا زبدا مدان ایلر مس ولے
چناتا بین و دسا کرے۔۔۔ لمہ چنار و ارغ

نا دا بینگی و خنا کہ تو خنک تے غلغلو
مسرہ۔۔۔ ارا مسہ وار سوچا کہ کاوہ
ہمسائے اسے آن یا ملک امیر بخش اس

تیاں گڑا سوال کیوتا نہ چناتیکن گڑا اس
وسیلہ اس مرے ولے سہاف انتے ولدا

پینگن اریر۔۔۔ سُبھ انا گلوک آ برنچ نا
ڈال ہراکان لنگڑا پڈ آتے سیر متنگ
کریکہ۔۔۔

..... یوسف عجب

شام انا نماز آن پد بیرہ منہ پیالہ چاکن
بچوک آ پورہ و پتی تے کاریم ائی اتسا چناتا
تیکن چا کرے تش تا۔ چا کنگ نا وڑاٹ

تو الو ولے پڈ انا خاخر و کسنگ الی
کس۔۔۔ چنک تو زو خاچار ولے نن
نیمہ اسکان دُر خاتون نا خنک لکوس۔۔۔

نن نیمہ غا دولت خان نا جان انا غل ودا تو
دُر خاتون و بش کرے۔۔۔ دُر خاتون
دارو دوا ہم تے ولے سُبھ اسکان او

خاچتو۔۔۔ جان انا تے ڈرڈ و دسا
کرے۔۔۔ نیٹ کہ کلبی سیٹ دے ٹک
آن پد خاچا۔۔۔

چنک سا کریر تو لمہ باوہ ہنگان سرہ۔ لمہ
باوہ و بش کتوس ہموڑے حوبلی نا پیو درآ
گوازی کنگ ائی تینے مشغول کری۔۔۔

ولے بھار زوا و فتنے بینگی نا مارشت پدا
پلو پڈ کرے ہر اتم اوفقا خلق آن خوک انا
گڑہ آن سوانا زبدا اوقھکان سر مس۔

مصلحہ و بچی تا گند اوفقا بین و پین توی متنگ
ائی مسکہ۔۔۔ دا اولیکو وار الوک اوقھ بچی یا
کباب آتا گند و ہلکوسر۔ سو و بچی تا زبدا

ملک امیر بخش نا گڑہ آن ہر دہ یا پانزدہ
دے آن پد وخت اس دے و وخت اس
شام آن پد الی بسکہ، ہر اتم کہ او تینا

دولت خان یا چناتے کن گڑا اس بیکہ۔
بھلو وخت اسے آن جوان وڑ کونک و
گڑا اس ہم خلق و خنویس۔

دولت خان نا نا جوڑ متنگ آن پد ارا نا
نیازی ہم دُر خاتون کس و زینہ ہم او
کس۔۔۔ ایلو مخلوق نا ارا تینی رزان

سنگ، روفہ کنگ، مخلوق کن کشیدہ کنگ،
چناتا بیمار آباوہ نا خیال داری کنگ انا کل
آن بھلا کاریمک سرہ۔ کاریم تیاں

گڑا اس پیسہ مچ مسرہ تو چناتا باوہ نا علاج و
ایلو خاہوت نا کنگ کن گڑا اس بھاٹ
دوئی کریکہ۔ کاریم تیاں دُر خاتون نا دوتا

چلوڑ آک، کشیدہ غاتیاں ہور تیا سیلہ غاتا
ٹھپ آک بخت انا لکیر تیا ہار انا دوتا شیخ
جوڑ سرہ۔

پیشیم نا توچ متنگ کتو ولے دُر خاتون نا
گڑتی خنن نا ارغ کن زیات متنگ ائی
مسکہ۔ اسیکا سوچا کہ ہمسائے تیا کاوہ کہ

کنوئی و گڑا اس دو برے ولے پدا کنگ
خلک کہ اوفتے ہم تو بیزا کرین۔۔۔
مفت اٹ و مٹ خواستگار مروں۔۔۔

ہمسائیک تو اسہ ایلو آن وام دیرہ پدا ہمو
گڑا تابدل و لبرہ ولے ای توات وخت
و کاریم آن سلوک اٹ۔

داسہ تو ہڑ تو م آچنک ہم لمہ ناتینا بے وی
و سر پند مسوسر، ہندا سوب آن انت اس
کہ ارائی کنگ کن مسکہ تو اوکل ادب

اٹ چپ چپ کنگرہ۔۔۔ نئے ضدس،
نئے شیطانی، نئے کہ لمہ باوہ و ننگ کریہ۔
دسچاٹ وخت و ہنشدہ کنگ و ہم است

آن دریر۔۔۔ دا بڑگی اوفتے ہم بھار
ماخول و ادب دار جوڑ کریس۔ ولے لایو
اوفقا خنک تینت پاریرہ کہ اوکل بھار

دولت خان یا چناتے کن گڑا اس بیکہ۔
بھلو وخت اسے آن جوان وڑ کونک و
گڑا اس ہم خلق و خنویس۔

مستونگ نا بھلا روڈ آن کیب غریب آباد
ائی بے لیو آ دیوالک، زگی آدرگہ، لُونج آ
ماز و تیاں دولت خان نا خلق انا بارواٹ

تینت کس جوان تلنگ کریکہ کہ دا خلق انا
حالیٹ تہنی انت مرو، ولے حوبلی نا مون آ
ملاسی و بیماری تیاں اُز دیر کروک آتوت انا

درخت، اونا بیمار آچوڑ یک وٹول آک دا
گواچنی و تینت درشان کنگ ائی سرہ کہ
دولت خان نا حالیٹ ہم ہمو توت آن گندہ

کس ہرا کہ لنگڑی، نزوری و زردوئی نا
بیماری تون کبھی سال آن مون تینگ ائی
مسکہ۔

خلق انا تہنی ممکن انگا کٹ آ دولت خان
تینا بیمار آجون تون توت انا تکل کروک آ
پاٹ آنا ہر پٹھن پٹھن تموک مسکہ۔ اونا

ارائی دُر خاتون وار اس بش مسکہ ارا نا
درگہ و ملاکہ پدا جٹ اسے کن اودے بند
کریکہ۔ اینوژند انگا تہو تین تون اوار

ریک آتے مخلوق نا ٹام آ خنکی کنگ ائی
مسکہ۔۔۔ تہوانا ترند متنگ تون دُر خاتون
درگہ و تفیکہ جٹ اسے آن پد ولد درگہ و

ملوئی تما کہ تا تکہ کوٹھی ٹی تولوک آ بندغ
آک دم کشتہ مفس۔ بندغ ہم بیرہ چار
نسر۔ دولت خان، دُر خاتون، نہہ سال نا

نا زبلی بی و ہشت سال نا مار مبارک خان۔
دُر خاتون و تین کن آخا بلکہ گڑتی دولت
خان کن مسکہ، ہرا دے دا مسہ سال و

زردوئی دے پدے دے زور کنگ ائی کس۔
دُر خاتون و دا خلیس پلو پڈ کریس کہ دا
دُر خاتون دولت خان و پین نا جوڑی اسے

نا گواچی کپ۔ مہالو آن زردوئی دادے
نیمہ بندغ جوڑ کریس۔ پٹھن آ خنک،
بارن آ جوڑک، پرلیس نا گواچی آبت و

نور آ دوک دادے بیماری نا گڑی فوک و
دروشم اس جوڑ کریس۔ ڈاکٹر آتا ترک آ
گڑا اس دوا داروک کم ولے ہندی آ

پساری و حکیم آتا دوا نیک دا بندغ نا کٹ
انا دا پار ایبار زیات خندگارہ۔ دافتون
اوار اوار دا گل خاہوت نا بھلا ویل دامنہ

دے آن کنگ نا گڑا تا کبوتی کس، کبوتی
انت کہ مُت انا کپک اس الوک دُر خاتون

انت کہ مُت انا کپک اس الوک دُر خاتون

پٹ و پول

براہوئی اُلسی (خلقی) شاعری ٹی،

شاعر حکیم اسے نادر و شمشاٹ

.....جمید عزیز آبادی

براہوئی اُلسی یعنی خلقی ادب ناہرا وخت نہن مطالعہ ۽ کینہ تو اوٹی زندانا ہر شخ انا سر حال ننے ساڑی نظر بریک۔ مطالعہ غان دا راستی ہم درشان مریک کہ او زندانا ہر شخ ۽ کہ نا اُلسی شاعر آک تینا حکمت و گشاد آتا درشانی ۽ کتہو۔ زندانا تیوی سر حال آتیاں اسہ سر حال اس حکمت و دانائی نا ہم ارے۔ اُلسی شاعر آک تینا حکمت ۽ تینا اُلسی شاعری ٹی درشان کرسانے اسکان سرکنگ اٹ سرسہب مسو۔

ناراج ننے بیرہ اسہ قبائلی ۽ راج اسے بلکہ داراج امپ وٹ نازندانہ تدسا پاوالی ۽ زنداے تون ہم ہنگر چمسنے۔ ہندا پاوالی آزندنا آفتے موتی حلیت آتھون اور ایلو قدرتی آفت، سیلاب، زمی جم یاڈ کال آتھون ہم مون تروٹی تمانے، وداویل آتا ایسری کن حکمت و دانائی آن کاریم ہم بلکنو۔ زندانا دا ہڑ و جبال اٹ چندی نا جوڑیک ہم کاٹھ ہر فیو، دانا جوڑی تیان رکھ و پام اکن ہرا حکمت ۽ دوٹی کرینو، اوک ننے براہوئی اُلسی شاعری ٹی بھاز جوان نظر بریرہ۔ وخت اس کہ ننا پاوالی مخلوق خراسان یعنی سراوان و جھالاوان آن کچھی یاسندھ پلو آتینا سادھارتھون اور سختی و سوری ۽ برداشت کرسا امپ و لد کرینے کریکہ تو اوق باسنی و جولا خلنگ آ ن تینا رکھ و حفاظت ۽ کرساتینا جان و کاٹھ تے تیل و میٹ کریرہ او نا سوب دادے کہ قدرت تیل و میٹ اٹ اسہ ہندن ۽ حکمت آ ستخانے کہ او بندرغ نا جان ۽ باسن آ

شاعری ناٹھ جوڑ کرسا بروک آگڈ اکن خوندی کرینے:

دوٹی تے پٹی جی جی مرے تے
کاٹھ تے میٹی جی جی مرے تے
(01) پدین مریک ایلو باسنی و لگ انا خلیس ہم ایسر مریک۔ مخلوق نا دا حکمت و دانائی نا پاش انگاشادی ۽

کاٹھ ۽ میٹ کز نے اللہ نا میڑ ۽
(02) وپولی پاناد ۽ پین شابیت کرسا کین توننا مون آپین زیات حکمت و دانائی نا او دیم آ

کاٹھ نا میٹ ۽ لیلی کنا
اُست ۽ کہ چیٹ ۽ لیلی کنا
(03) دُوریک کہ پاوالی آ مخلوق ننے بیرہ شاعر مُسنے بلکہ اوک اسہ طیب اسے نا ہم کڑدار ۽ راج اٹ ادا کرسا کرینو ہرا کہ ننے براہوئی اُلسی (خلقی) شاعری ٹی گام گام آنظر بریرہ۔

کاٹھ ۽ میٹ کنگ ناعمل نا مخلوق اٹی
اسہ بھاز متکن ۽ عمل اسے۔ داتیل و میٹ
(04) سہ ماری آ جند آتے نی خل نمولی وطن ۽ پین انا تپیسہ بولی
(05) ننا پاوالی آ مخلوق نم نا تخم (نمولی) نا حکمت

۽ سرپند مرسا اودے تینا کاریم اٹ ایسنے، اُلسی شاعر تینا حکمت و طیبی ۽ تینا شاعری ٹی درشان کرینے کہ ہرا وخت اوقا پڑہ غاک نزوری تا گواچی مریر یا پڑہ غاتیشی بوڈ و رشک آک جاگہ کیر تو دا ویل انا ایسری کن نمولی ۽ خوڑت تیل اٹ اوار کرسا کاٹھ ۽ جوان چرپ کنگک۔

نمولی نا بارواٹ پروانہ میراجی پنی آڈاکٹر ڈاکٹر سلیم زمان صدیقی ایچ ای جے انسٹیٹیوٹ نا حوالہ ۽ ترسا تینا کتاب "پینہن بھلی" ٹی نوشتہ کیک:

"نم نا تخم آن ارا مرکب کشانے ہرا کہ نم انا تخم انا تیل اٹی شامل اریر۔

1. Compounds.
2. Trierpenoidal) دا خولجہ ۽ نم آ تحقیق کنگک نا بھلا اعزاز تننگا نے، نم انا درخت آ پین ہم تحقیق منگ ۽ دا ثابت مسنے کہ نم پشہ، ہیش و ایلو زاری آحشرات ۽ موت انا گواچی کیک۔"

(06) دا ہیبت آن ظاہر مس کہ نمولی پشہ، و جو جب آتیکن موت انا سوب ۽ ہندن نا مخلوق تینا کاٹھ نا بوڈ آتے کشفنگ کن نمولی آن کاریم بلکنے۔ دا سانس حوالہ غان دا پک مس کہ ننا پاوالی آ مخلوق تینا جان جوڑی (صحت) نا ویل ۽ ختم کنگک کن ہمو وخت اٹی ہم نمولی نا تب و تاخیر ۽ سرپند مسنے، یقین اٹ دا اوقا حکمت و دانش نا تیوی ۽ شادی اسے۔

(ایلو ولدا)

کتابیات:

1- افضل مینگل (شیشلو) پنے
63، براہوئی اکیڈمی کوئٹہ، 2005ء
2- ہندا۔۔۔

3- حمیرا صدف حسنی (کاچر)
پنے 96، براہوئی ادبی سوسائٹی
کوئٹہ، 2007ء

4- افضل مینگل، (لیلی مور)
پنے 112، براہوئی اکیڈمی

5- افضل مینگل (شیشلو) پنے
72، براہوئی اکیڈمی کوئٹہ، 2005ء

6- پروانہ میراجی (جین پھلی)
پنے 80، براہوئی اکیڈمی کوئٹہ۔ 2001ء

غزل
افضل مراد

اُست ۽ داتینہ پین وخت اس

اونا مرینہ پین وخت اس

زہیری نا دا کٹ کٹیا ۽

اونا کینہ پین وخت اس

شار انا ہندا پینگ حال آ

نے تون ٹہینہ پین وخت اس

یار انا یاری انت خواہک

دادے ملنہ پین وخت اس

انت نناء انت نما ۽!

داڑا برینہ پین وخت اس

نا یاری ۽ بیرہ تین رکن

ٹاکو خلیہ پین وخت اس

دیر پاکہ نن مراد اٹ

جہی مرینہ پین وخت اس

ناول

چپ راست

(23)

نور پرکاشی

چنا تا ادب نازی آگج اس کاریم کرک و
بوگ شوگ آوشنکار ”نور پرکاشی“ گلشن آہم
جوان ء گرپ اس تنگ۔ اونا افسانہ غاتا
کتاب ”لارہ“ شینک منے۔ ہندن اونا
بوگ شوگ ناول ”چپ راست“ نایر دوریہ
”ستار“ نا خوانوک آتے کن مونی انھک
انگ ء۔ (شوکار ستار)

انقلاب ء آخر خنان۔۔۔ دم جٹ اسے
آن گڈ ہال انا تہی ای وسنگت آک ٹھی آ
ٹھار آتا نیام اٹی سلوک ٹسن۔۔۔ ننا اولیکو
بھلا گام تہیا انتظامی بے عقلی یا دشمن اسے نا
سازش نادوان ناکام ٹسن۔۔۔
پہ کن کا کا پروفیسر چیف الیکشن کمشنر نا
مون آنا پیشی سک۔۔۔ شیرجان غا
کریس کہ حویلی نا چنا تحون استو بیداد
منے چناک ہوغا نو ہسون مسن، شلوارک تا
پیش تمانو، بایدے دانا ازالہ مرے، ایلو پٹو
آن دینو بھلو غا واس کریس کہ ہال انا
دروازہ کھڑکیک پنانو۔۔۔ مچ آہال کچڑ
در پد منے دابھلو تادان اسے دادے دیر پڑ
کیک۔۔۔؟ کا کا پروفیسر کئے خوٹ
خوٹ ہرا کہ۔۔۔

”نا بامس ء دینخ اس ہم حیا اقل ہرا تم ہرس
تے شورا تک ء پلو اسے آچا چوک ء۔۔۔
چمک اس تواف تہی تے کہ دک آتے
چمک۔۔۔؟“ کا کا پروفیسر کنا ٹھار آن
زیات خیس خیس خیس شکرکوک بامس آٹوک
خلک۔۔۔ سنگت آک تینا جھگ ء زور
اٹ توریہ۔۔۔
”کا کا پروفیسر تاریخ ء جوان خوانا ٹس۔

نپولن بونا پائٹ نا چنکا بامس اونا بھلامون
آں گڈ ہال انا تہی ای وسنگت آک ٹھی آ
ٹھار آتا نیام اٹی سلوک ٹسن۔۔۔ ننا اولیکو
بھلا گام تہیا انتظامی بے عقلی یا دشمن اسے نا
سازش نادوان ناکام ٹسن۔۔۔
پہ کن کا کا پروفیسر چیف الیکشن کمشنر نا
مون آنا پیشی سک۔۔۔ شیرجان غا
کریس کہ حویلی نا چنا تحون استو بیداد
منے چناک ہوغا نو ہسون مسن، شلوارک تا
پیش تمانو، بایدے دانا ازالہ مرے، ایلو پٹو
آن دینو بھلو غا واس کریس کہ ہال انا
دروازہ کھڑکیک پنانو۔۔۔ مچ آہال کچڑ
در پد منے دابھلو تادان اسے دادے دیر پڑ
کیک۔۔۔؟ کا کا پروفیسر کئے خوٹ
خوٹ ہرا کہ۔۔۔

چناک سرہ غاتے شیف دوتے بڑا کر سا
ہال آن پیشن زرارہ ولے کس اس شرارت
اٹی ہال انا بھلا دروازہ ء پیشن آن گڈی
کریس بیرہ چنکا دروازہ بلے ٹس ولے چنا
تار ش ودھک غان پیشن پیشن تموک ء کم ٹھار
تاشیر تینگ انگ نا سوب آن لغوشٹ ہلسا
شیف تموک ء زیات سرہ۔۔۔ سیکند آتا
حساب اٹی ٹھار نا پر شروع مس سیکند آتے
ٹی ختم ہم مس ولے ہال انا دیوال آک
درست متوسہ کہ داڑے پتہن چون وخت
اسے ٹی منے ہال مچ ٹک ٹک خیس لال
ٹس۔۔۔ زورک جک سلوک شیف تموک
چناک ہندن خنکارہ کس پاسے ہولی
دیوالی نارنگ آتے ٹی تینے بھاری ٹی وستی
ٹی لوڑانو۔۔۔ ٹھار تا رنگ آک ہولی
دیوالی نارنگ آتے بریر کریر ولے ناکوتا
جاگہ غا چہناٹ آک کہہ خراب
کریر۔۔۔ کراری کہ مسک تو ای جک
مسٹ کئے ہموالیکو ٹھار سور کریر بامس
کنا ترانگا و تسک سوج خلک کہ سیاست آخر
بامس نا دشمن ء انتے۔۔۔؟ ایلو فتا آخا تو
ہو برو کنا بامس نا دشمن انتے۔۔۔؟ ای
بامس ء دوٹی توروک سنگت آتے سوج
کریت تو رودین شادین و بادین کرسی تا
کیرغ آن سرہ غاتے تینا پاش کرسا جک
مسر۔۔۔ ای او فتنے ہکل تہ۔۔۔
”ہال انا بھلا دروازہ ء ملیو۔۔۔ چناک
نھس مسر۔۔۔“ اوکل تینے دروازہ کن
یلہ کریر ولے دروازہ ملنگا گڑا دیر ملا
تے۔۔۔ داسہ چناک بھلا دروازہ کن
جلو کریر۔۔۔ ولے دانت کبھی چنا تا
شلوارک تے تے ٹی الوس کس انا دوٹی سر
کس انا کو پے غا تیا تحو کسر۔۔۔ ہال خالی
مسک داسہ ہم ہال انا تہی ٹھار و ایلو ”ٹر“
آتے ٹی لوڑوک چکو چکو شلوار تموک
سر۔۔۔ سنگت آک ایک آن ہمو شلوار
تے سیل کنگت سر داگ آن کنا
شلوار ء۔۔۔ لیڈر تینا شلوار ء ہڑو تم آدو
تے ٹی توریس ولے لس ربڑی آن آنجنا
استحال نا گواچی مسوس۔۔۔ سنگت
آک پیشہ کریر پیش بسک ناگ پاش آ

بد کریم۔۔۔ ای اگر الیکشن آن بایکٹ
کیو تو ہیبت نے آ بریک۔ کا کا الیکشن
کمشنر۔۔۔“ ای اخس ہیبت کریت امر
ہیبت کریت کئے درک تھو۔۔۔ با غا دو
تھاٹ جوڑ تا با سٹی پارے کہ اوکل ہیبت
کرینو۔۔۔ داسہ کئے خلیس ہرے کہ کنا
سیاسی آجو جک آک کنا با ء ضرور گوہرہ ہرا
ہیبت آتے ای کنگت خواہرہ دوی او فتنے
مٹھو آتہا رفر فر پا ہک۔۔۔ ای تینا نت تے
سخت توریٹ سنگت آک دروازہ غان چار
گام پین پیشن مسر کہ داسہ کا کا پروفیسر انت
جلو اس کے۔۔۔ ولے حیران مسن۔۔۔
کا کا پروفیسر شیف انا جوڑ ء با ٹی دب ترسا
لخ ء شیف بڑا سرفسا ہم کم کرے۔۔۔
ایلو وار کئے کرسی آ زنگت نا اشارہ
کرے۔۔۔ ای کرار کرار ولے بھار
بھاری ٹی کرسی آ زنگت۔۔۔ کا کا
پروفیسر کنا سنگت آتے ہم تہی کئی کرے او
موٹوک ہم خلوک خلوک بسر دینو نا ماس آ
سلیر۔۔۔ شیرجان جک سلوک ٹس دا کہ ء
ہرا کہ۔۔۔ او، ودینو کا کا پروفیسر نا دا چرخ
کنگت آجیران سر۔۔۔ کا کا پروفیسر پین
کرسی اس چکا شیرجان ء ہم زنگت نا
اشارہ کرے۔۔۔ شیرجان ترند ترند دینخ
اس غصہ ٹی کرسی آ زنگت۔۔۔ داسہ بیرہ دینو
و کنا سنگت آک جک سلوک سر۔۔۔ تینا
شرف ء ودینو نا بے شرفی ء خسا اُست کنا
پاریکہ کا کا پروفیسر نا پیشانی آن دروت
اس ملیو۔۔۔ انتے کہ کنا جہدا نا مقصد ہم
ہنداس کہ حویلی نا بندغ ء شرف ملے عزت
ملے او پین تادو آف۔۔۔
”اینو آد حویلی ٹی جلسہ مفک۔۔۔ بیرہ
چنا تے کنوینس کنگت کیرے بس۔۔۔ دا
الیکشن نا اصول ء۔۔۔“ کا کا پروفیسر ٹیل آ
تھوک کا غدا سے خوانسا پارے۔۔۔
”کنوینس بیرہ زبانی یا او فتنے ہننی مننی
اس تنگت کینہ۔۔۔“ ای سوج اس چست
کریت۔ انتے کہ استونا نا ناگ پاش آ
جلسہ غان پد چناک کئے آن پدام سر داسہ
او فتنے بیدس ہننی سے آن خوش کنگت
متو کہ۔۔۔ (برجاء)

ٹس۔۔۔ کا کا پروفیسر غصہ ٹی کرسی آن بش
مس۔۔۔
”نے خبر مرے کلینا خروشیف نا بامس ء ہم
چنکی ٹی اونا کا کا کھفیس۔۔۔ پین ہیبت
ارے نے یاس کریر۔“ پروفیسر کا کا دا
پار سا کن کیلے تینے۔۔۔
”بس کریت توبہ ء کئے۔۔۔“ ای زوزو
خف تے ٹی بلکت، معانی خواہسا میز انا
ایلو پلو آن چرینگٹ۔۔۔ سنگت آک
نرار، دروازہ غان پیشن سلیر۔۔۔ کا کا
پروفیسر کئے آ ترس کنگ پدی ہڑیگا تینا
کرسی آ بس زنگت۔۔۔
”ہرا نپولن بونا پائٹ آ فخر کیرہ اودے فرانس
آن جلا وطن کنگا، او“ سینٹ ہیلینا“ پنی ء
جزیرہ سے نا پانا دا آخریکوساہ اسکان مچی تا
ہڈ آتے مچ کریم۔۔۔ بہادر شاہ ظفر ء
ہندوستان آن جلا وطن کریر میا نمار نا شار
”رنگون“ اٹی روڈ آ کا غدا مچ کریم۔۔۔
کئے لگ کہ نی کا کا بی بی سی نا متکن آ حویلی
ء لیو کیرہ۔۔۔“ کا کا پروفیسر تاریخی لیڈر
آتا بیوس آ زند ء کنا مون آخسا کئے ہم سرا
نا دھمکی تے۔۔۔ کنا جان سیم سیم مس کا کا بی
بی سی نا حویلی ٹی دے آن چلنگٹ ڈرون
آنہا ر جلو کریرہ نکان تو پتر۔۔۔ کئے ہڑ
ہرے بیوس آن نیت کریت کہ دروغ نا
ہو غنگ اس کیو جان ء تینا خلاص کیو۔۔۔
ولدا سوج خلکت کہ دینو وسنگت آک شر
کیرہ کئے۔ انقلاب ء دا کان پدا و پھ اس
سر پند مریرہ۔۔۔ کئے سینہ کروٹی ء، ہر حال
جک سلوٹی ء۔۔۔
”کا کا پروفیسر! انت سزا ایہہ ایت، ولے
ای تینا جمہوری حق ء استعمال کرینت
کیوہ۔۔۔ کنا جلسہ ء سازش اس ناکام
کرے، دانا پٹ و پول ء کپسہ کئے حویلی

جاچ

کنا کیفیت آک در یہوتون

دے ٹاک نیمروچ اٹ ہشنگوک آبالادے سیٹھا
کیو، ہمواسست ۽ بخ کیو ہرانا تھئی خاخرنا
چاراس جوڑمنے۔۔۔

درے بچ اس کہ الیو شارائی دا

دریہو سہب پیشیم دیگر آتے

اونا سوب نوا گڑا ہندادے کہ دا دریہو ہر
است ۽ چنگ تس، ہر خلقت ۽ بیگوا کنگ

۽، سہب ویشیم دیگر۔۔۔ اسہ سہب اس
ہم پدین ۽ گھوش اس آسان نامون اٹ

انگ اف، ہر چک اپا پرواز سلیس، ہر بالی نا
پرہ خاک ہشنگار۔

زندہ اُس نازنگانی مش مرے

نافسانہ ناکہانی مش مرے

ہندا کیفیت اونا لہجہ ٹی ترندی اتیک کہ اگہ دا
زندگی کنا ۽ گڑا مش مرے، داژان زیات

کن کن ہمو دریہو گچین ۽ ہراڑے مرگ انا
ہمراہی چہاٹ خلیک۔ اگہ دافسانہ ناف

گڑا نا ہمو کہانی مش مرے، ہراڑے نی
خوش نامی نازنگی کریٹس، او ظلم انا مون آ

بش متورے مش مرے۔۔۔

وخت انا مہراف تعلق آک کُشا ۽

فرق بس خیراف تعلق آک کُشا ۽

داکان اونا مہرانا زندگی راجی ویل آتیت
ہمگرچ مرسا ۽ کہ ہرا تینائی، دوستوئی و

استوئی وخت انا کُش، ہمو قدرانیو ہر قہر آتا
خل تنجک نا وخت نظر بریک، کزیرہ ناجی و

بریا نی فی نظر بریک، بین بھلوفرک اف، ہیرہ
بس زندہ غانا قدر و قیمت ہمو مہر ایسر متنگ

۽۔۔۔ انتے؟ انتے؟۔۔۔

مشکل ۽ داسہ اوہرے است آ

یاداف چاوہ چٹ گوبان تے

زندگی نانیم فلسفہ۔۔۔ داڑے نظر بنگ ۽،
ہراودے حقیقت پسندانہ ۽ جوزہ تیک کہ حق

گومر۔۔۔ است انا ہیبت ۽ زبان ایت،
گڑا ہمو است انا ہیبت دادے کہ کل اسٹ

الیو آن پیرا ۽، بے پرواہ ۽، دا گیرام اودے
ویران کرسا اوڑا دریہو نا کیفیت ایسے۔ ای

اونا گڈ کیو شعر ۽ نم کن السا موکل کیوہ
کہ۔۔۔

دامندے ۽ ہٹوٹ اوڑا

مرمر آن بس ہر اُن تے

دوارہ شاعریتنے دلاستہ ترسا لکھک کہ۔۔۔

خیرای عشق اٹی ایہن گرفتار ریٹ مگر داغ
بیرہ کنا ف۔۔۔ داغ حقیقی ۽، راست ۽، او

داڑے حقیقت پسند مریک۔

زندہ اُن ناچن آمریوزندہ

نی کنا آخری محبت اُس

.....

نے آہر لوز ۽ بیر فنگ اٹ ای

نی کنا شاعری ناکہمت اُس

اوتینا مہروان ۽ گڈ کیو ساہ نا وڑ۔۔۔ تینا
آخری ساہ اٹ ہمگرچ کرینے کہ نی کنا

اولی مہر ایہن اریس مگر گڈ کیو ہم بیرہ نی
اُس، ولدہ اند غم آن ای شاعر۔۔۔ نی کنا

شاعری ناکہمت اُس۔ ہر لوز ۽ ہراٹک دیو مگر
ایسر نے آمریک۔

تہہ ناڈ گھ آتے ظاہر کپہ

کیوہ گل ہر کئے ہشندہ اٹ

داسہ ہندا خاطر خواہی آن۔۔۔ ای نے
تون گلہ کپہ، داسہ نے بچ پاپہ۔ اگہ کنا

موجبائی نے غمگین یک، گڑا اوڈ کھ آتے نے
آپاش کپہ، داسہ دُن کئے ہشندہ

خنوس۔۔۔

شاخ اسے نابارن ۽ داغرض اسے

چچ آدنیا کن مر یو پستیا مر یو

ہندن دریہو نا کیفیت آک دنج اس بین
بالادنا دروٹم ہلسا۔۔۔ اونا ہمو لگان ۽ بین

زیبا کپہ کہ ای ہمو بارن انگا درخت اٹ،
ہرانا خواست بیرہ داسک کہ ہر باسن انگا

ویرانی مُر متک، ولدا کہ دایو ناس اف

بلکن دے سال آن ہندا حالیت آک
۽۔۔۔ ہمونما ڈڈ آک، ہمو چہاٹ، ہمو

مودہ ماتمی کل بلا جوڑ مسر، داسہ کئے ویران
گڑا ای ماخل اف۔۔۔ دوارہ ای انتے

..... امدل سمج بلوچ

انت آکن اونا خیال ۽ سر پند مر یو۔۔۔ ہمو
خیال ۽ ہراوشنگار نا خیال ۽، ہراودا احساس

۽، ہراودا کیفیت آک ۽۔۔۔ ولدا انت
اسے نا کیفیت؟ انت بلا سینا خیال۔۔۔؟

دڑداسے نا خیال۔۔۔ ہراوڑد؟ ہمو دڑد کہ
ہراودے دریہو تسے، ہراودا دز شعر و غزل

مرسا دریہو تسے۔ تاکہ ای خیال کیو کہ اونا
نن تیٹ سہب ساف اسکان

ای خناٹ اودے یار ہو غنگ کُش
ہندا ویران انگا کرہ ٹی۔۔۔ ای ہرن سہب

اسکان تو لوہ، اگہ تنک لگر ہم نایات آک
کئے ولدا تو ہرہ بش کپہ۔۔۔ ہندا یات

آتیت ای اودے ماروہ کہ او ہم ہو غنگ
۽۔۔۔ ولد سہب انا ذکر ۽ کرسا ۽ کہ۔۔۔

تینا پیشانی آخلیک یک اس
چچ آدے ہندا خال اٹی گم ۽

اگہ او ننگان خو بیک خلیک گڑا دے آن
تینے اوسینگا کھار یک، داغمت اٹ تینا پیشانی آ

بیرہ یک اس خلیک۔۔۔ دوارہ دے
درست ہندا خال آتھون بیگواہ چٹ خود مر

مریک۔

تینے ہندن امید ترسا اٹ

دن کہ تینے ای رلیفا کاوہ

داسہ اودنج اس ثابت قدم مرسا حقیقت ۽
دوٹی ہلیک کہ تینے اٹ مٹ ای بین داوڑ

رلیوٹ؟ اوڈا پوکسن ۽ اومیت اس ارے مگر
دروغ اسے، حقیقت اس اف۔

کس عشق مجازی ٹی گرفتار مرے مٹ

دا عشق حقیقی انگا رغبت انا دڑد ۽

تنگانے۔۔۔ ہرا ماخل نا؟

اسہ ہمو ماخل۔۔۔ ہرا پیش تیوٹی دنیا نا ۽،
ایلو ہمو ماخل ہرا کنا است وروح۔۔۔ کنا

باطن نا ۽۔ اگہ کنا است شورا سے ٹی مس،
گڑا ای ماخل اف۔۔۔ دوارہ ای انتے

ماخل مر یو؟

انت آکن اونا خیال ۽ سر پند مر یو۔۔۔ ہمو
خیال ۽ ہراوشنگار نا خیال ۽، ہراودا احساس

۽، ہراودا کیفیت آک ۽۔۔۔ ولدا انت
اسے نا کیفیت؟ انت بلا سینا خیال۔۔۔؟

دڑداسے نا خیال۔۔۔ ہراوڑد؟ ہمو دڑد کہ
ہراودے دریہو تسے، ہراودا دز شعر و غزل

مرسا دریہو تسے۔ تاکہ ای خیال کیو کہ اونا
نن تیٹ سہب ساف اسکان

ای خناٹ اودے یار ہو غنگ کُش
ہندا ویران انگا کرہ ٹی۔۔۔ ای ہرن سہب

اسکان تو لوہ، اگہ تنک لگر ہم نایات آک
کئے ولدا تو ہرہ بش کپہ۔۔۔ ہندا یات

آتیت ای اودے ماروہ کہ او ہم ہو غنگ
۽۔۔۔ ولد سہب انا ذکر ۽ کرسا ۽ کہ۔۔۔

تینا پیشانی آخلیک یک اس
چچ آدے ہندا خال اٹی گم ۽

اگہ او ننگان خو بیک خلیک گڑا دے آن
تینے اوسینگا کھار یک، داغمت اٹ تینا پیشانی آ

بیرہ یک اس خلیک۔۔۔ دوارہ دے
درست ہندا خال آتھون بیگواہ چٹ خود مر

مریک۔

تینے ہندن امید ترسا اٹ

دن کہ تینے ای رلیفا کاوہ

داسہ اودنج اس ثابت قدم مرسا حقیقت ۽
دوٹی ہلیک کہ تینے اٹ مٹ ای بین داوڑ

رلیوٹ؟ اوڈا پوکسن ۽ اومیت اس ارے مگر
دروغ اسے، حقیقت اس اف۔

کس عشق مجازی ٹی گرفتار مرے مٹ

دا عشق حقیقی انگا رغبت انا دڑد ۽

اسہ ننگان ای۔۔۔ تینا چندی پام آتا
باہوٹ، کنا ذہن اٹ ہم چندی سوچ آک

چست متنگ نُسہ۔۔۔ ہرا؟ امر؟ انتے؟
مگر ہیرہ سوچ نُسہ، ہراستے ورنڈی لوکہ، او

مگر او سوچ آتا بن ماس زندگی نامعہ تون
کئے آتھیکر اٹ چلاو کریٹس۔۔۔

دوارہ مند دے آن۔۔۔ گیشتر ای زندگی ۽
شاعری تون ہمگرچ کرسا۔۔۔ بھاز وخت

اسہ نیم شاعری ۽ پاہو آجو کہ محسوس کرینے تو
بھاز وخت زندگی ۽۔۔۔ ہرا پاہو آ

درنجوٹ گلو متنگ کُش، داندہ کنا ساہ ۽
ہندن سینہ ٹی گلو کرسا کہ گٹ اٹی اشکر اکر

پیم ہش ساسفا کئے چہاٹ تسک۔۔۔ ہرانا
کوکا، ہرانا پُر دڑد ۽ مکل است اٹی گوئی

کیرہ۔

کنا کیفیت آک کئے دروٹی ٹی دریہو متنگ
نُسہ۔۔۔ دا احساس اٹی گرفتار کہ کئے لغت

عالم نام در یوڈ ولس۔ ای دا کتاب ۽ اسہ نن
اٹی مُہ نشست اٹ شعوری وڈ ایسر کریٹ

مگر۔۔۔

اسہ وارپین انگلی وڈ خواتنگ کن داکے واپس
دریہو تس۔ ای اڑگیو وارد کتاب ۽ ارازن

اٹی ہفت نشست اٹ ایسر کریٹ۔۔۔ حالانکہ
اولیکو وارا آن ہم گیشتر وخت اٹ۔۔۔

دوارہ کنا است خواہس کہ دریہو ضرورت ہیرہ
اس کروٹی ۽، اسہ قاری سے نا حیثیت اٹ

اونا شعر و غزل آتے تینا کیفیت اٹ بیان
کننگ کن کن بھلو بختاوری اسے۔۔۔ انتے

کہ لغت عالم جان پاک کہ۔۔۔

چپ مر یس پرغوس خیال آتے کنا نی
درد اسے آ شاعری ۽ خیال کیبیک

دا شعر آن۔۔۔ کنا کیفیت آک چندی
سوچ آتے چست کریر کہ ہراوڑدانا ہیبت

متنگ ۽؟ ہرا خیال پو ۽؟ ای انتے ماخل
مر یو؟ دا شاعری نا خیال انت درشان

کننگانے؟

اوپاننگ اٹی ۽ کہ ای یعنی خوانوک ماخل
مر یو۔۔۔ یاد بچہ اوتن تون ٹنڈ تینے ماخل

نادرست تنگ ۽؟

داژان داسر پند مسٹ کہ شورا ٹی اونا خیال ۽

سر پند مفرہ، دا خاطر اسیکا کئے ماخل نادرست

حکایت

حضرت موسیٰؑ و حضرت خضرؑ

حضرت موسیٰ علیہ السلام اسہ جلیل القدر ؑ پیغمبر اس کس، اللہ تعالیٰ اودے داشرف ؑ توسکس کہ اوکوہ طور آوڑ تون ہمکلام مسکہ، ہندا سوب آن اودے کلیم اللہ پاریرہ۔ حضرت موسیٰ علیہ السلام آن اسہ بندرغ اس سوج کرے پارے کل آن زیات علم والا بندرغ دیر ؑ؟ اونا ذہن ائی ہندا بس کہ نبی ای اٹ کئے آن زیات علم والا دیر مروء، تو او پارے ای اٹ۔ ہندا اڑا اللہ تعالیٰ اودے داحکم تس کہ اسہ مچھی اس بس اودے تین تون ہرف فی سمندر نارہ اٹ ہنسا کر، ہراڑے کہ دا مچھی زندہ مس، سمندر ائی ہنا تو ہموڑے نے تون صاحب علم اسے نا ملاقات مریک۔ اخیرا تینا سنگت اسے تون راہی مس، ہمو جاگہ غا ہنار، ہراڑے ارا سمندر اوار مسرہ، تو اودم دریگار، ہموڑے توسر، دم کشار۔ حضرت موسیٰ علیہ السلام نا خنک مچھے لگار، ولدا کہ او بش مس مچھ مونی ہنا، بیگن مس، تو تینا سنگت ؑ پارے کشہ ہمو مچھی ؑ کنین تے، سنگت تے پارے، ہراڑے نن دم کشگ کن توس، ہموڑے عجیب ؑ کہ اس مس۔ مچھی توشہ دان آن پیش تما سمندر ائی ہنا، حضرت موسیٰ علیہ السلام پارے نا جاگہ ہمودے تو او واپس مسر، او کر کہ اسہ بندرغ اس خنار ہمو بندرغ خضر علیہ السلام کس۔ حضرت موسیٰ علیہ السلام اوڑا اسلام بٹے۔

موسیٰ علیہ السلام خنا تو پارے حضرت خضر علیہ السلام ؑ پارے دا امر کر لیس؟ داوڑ تو کشتی نا کل سوار یک غرق مریرہ۔ حضرت خضر علیہ السلام پارے کہ ای نے پاریت علیہ السلام پارے ای اگہ داسہ سوال..... صلاح الدین شہزاد، مستونگ

نم کن تون صبر کننگ کپیرے۔ دا ہیبت ؑ حضرت موسیٰ علیہ السلام بنگ پارے کئے آن گیرام مس۔ گڑا او پارے کنا کاریم تے مشکل ائی شاہو۔ او ہنا گڑا اس چنا خنا او گوازی کریرہ تو حضرت خضر علیہ السلام اللہ نا حکم اسہ چنا اسے کفے، حضرت موسیٰ علیہ السلام ایہن توسرہ رسول اس کس، او بندرغ آتے نیکی نا پاریکہ و بدی آن منع کریکہ۔ پارے خضر علیہ السلام کہ فی بے قصور آن چنا ؑ

چس یک۔ شاہ غارہ۔ ہر کرکی وچ اسے ناماں آن گدر بیگانہ وڑ وڑا نا چک اک کد و تفسیر چوریک تینا کدو تیان لُح ؑ کشسا با ملسا پلیست پلیتارہ کرسا کسر۔ ای وہوک آدیرا نارہ آپش اس سلیست کہ رنگ رنگی آچھیک دیرا نا کڈ آن خلگرہ گرو شک ترساے کڈ آخذنگارہ۔ سلام صاحب ؑ پاریت سربئی! دادے پارہ شام! ہر سینگ دا جنگل اسے بھلو دا دن زوت ایسر مفک۔ فیض جان! راست پاسہ یار دا جنگل اٹ پکک اصل

ماشکیل اسکان نا حید آک 8 میکو پنہان برجاء

ای چچڑی مُٹ دیتے شکر شراٹ سلام صاحب چٹ مستی ہناس کہ ہر سینگ بس پارے: فیض! دافستے پارہ سیاہ گز، داتیتی دوشہ و پین لوگک جو چک ارے بس کر کان۔ ای و سلام صاحب منہ گام بنان وڈ اسے آن بے بالان سیدو نا وراں دیرا نا زوی آ گڑاں دیر کنلکہ و پین منٹ اس تینے دیر اٹ بڈ ترہ تینا چچکا پرہ غایت تینے آدیر

دافتا دیوال ؑ خلکس، فی دادے خلنگ نا اگہ اجرت ہلکہ ہم ننے ارغ ملاکہ۔ حضرت خضر علیہ السلام پارے داسہ کنا نما نیام ائی جنائی ؑ، داسہ ننے دا گڑا نا حقیقت ؑ پاوہ۔ ہرافتا نم صبر کننگ کتویرے، ہمو کشتی غریب آتا کس، اسہ بادشا اس مون آ سلوک کس، ہراسٹ نا کشتی ؑ ہلکہ ہندا خاطر آن ای اودے عیدار کریت تا کہ اودا کشتی ؑ دپ۔ سلیس مار، اونا باوہ لمہ مومن تسر، ای خلیست کہ دانا سوب آن ادخواری فی تپمس۔ ہندا خاطر آن اللہ تعالیٰ اوفتا مار ؑ درے، اوفتے پین اولیا دایک۔ دیوال ہرا یتیم نا کس اونا کیرغ آن اوفتا خزائن کس، دافتا باوہ نیک ؑ بندرغ اس کس، اللہ تعالیٰ اوہیا مہربان کس کہ بھلن مریرہ خزائن ؑ کشر، ہندا خاطر آن کئے دیوال نا خلنگ نا حکم مس۔ ای تینا مرضی ٹی چچ اس کتھ۔ کئے اللہ تعالیٰ نا طرف آن حکم مسے۔ ہندا اڑ تون اسہ چک اس بس و سمندر نا دیرا ٹی سنٹ ؑ خلک، حضرت خضر علیہ السلام حضرت موسیٰ علیہ السلام پارے کنا و نا علم اللہ تعالیٰ نا مقابلہ تے ہندا دے ہراخس چک دیرنگ۔ اللہ تعالیٰ نا ہر کاریم ائی حکمت ارے کنا نا علم اونا بربری ؑ کنگ کپک۔ ننے اونا ہر کروک آڑا صبر کروئی تمک۔ دا صبر کننگ اجر و ثواب ؑ، ننے تینا علم ولا کئی آگر کروئی اف۔ مون بڑ بیک ہنسا نرسا کرین اصل پرہ کشان۔ اسکول ؑ در و دروازہ الو گڑاں کھرکی تیان گڑاں درگہ نا کسر آن ساہ ؑ سر کرین لیویز کارند غاتیا۔ چٹ ہرے سے آقدیر تق و نیم شغ اس پارے؟ بھائی! خلیپو؟ ای تنگان منٹ بوتھ ؑ کنا نت لگانے، بوتھ ؑ ہر بوتھ ؑ۔ سب اتون مہالو بش من وٹ بنگ بنا کرے۔ جنالی! ہندا نا مخلوق برسا وٹ ہنسا کس، دے نیرموچ کس کہ ارا ایلم اسہ رنگ شکل و صورت انا سر و پد وٹ بنگ کن بسر۔ (برجاء)

غسان کنفانی

اسد ہشتندہ کرے۔ اوہنگ نس کہ ابوقیس و مروان اونا فیصلہ کن ہر وک۔

”ای معانی خواوہ۔ اولی ہیبت داکہ نی دا شکار والا ہر اکسہ عن تون کرکس دانے خود کڑے کہ اس لکک۔ نئے داڑا اسل بھروسہ اف۔ داڑان دا لکک کہ نی و حاجی توک آک کچاخی (اسگلنگ) نا

کاریم کاروبار ائی اوار اُرے۔ بخش کئے، نیام اٹ توپہ کئے، تینا ہیبت انا پوری کن اے۔ لکک ہندن کہ حاجی رضا ناخوک آ انسانی اسگلنگ چٹ بھاز چٹو پیش غ کاریم اسے۔ ہنداڑان دا کاریم کن اونے تنخانے۔ واہم اودے اگہ زیات قیمتی گڑاس ڈکوئی یعنی کچاخی ٹی دروئی مس گڑا تینٹ مون مستی بریک، او امر خواہک ہمو ڈول کاریم یک۔ نی اونا پد تے ڈسہ، ہنداڑان اونے جوان غزوہ اس ایک۔ مگہ داوڑ منگ یک کہ نی دا کاریم عاڑان واپسی ناسفرائی ڈکوئی کیسہ، یاہروخت دنگہ نی پاسہ دا کارکرد ع نی کرکس گڑا حاجی ع نا دا کاریم ناہاف؟“

ابوالخیز ران تون اسدنا ہیبت آتیکن چچ غ ورنی آلو، ہنداڑان اوہشتندہ ٹی داکہ ع گوجالنگ نس۔۔۔

(برجاء)

آچکسا کریکہ۔ ای و سلام صاحب دسختی مستی تدینگان جنگل یک دم چوٹ اس کریکہ۔ وہوک آدیرانا سوب آن جنگل کرو داس کرکس۔ چوٹ انا جند آچکل نادیر شیف سفا سفا خنکا کہ کرٹمب نس۔

چکل نادیر آچک آتا ولر بول بول آبرہ، ہر، نر، ڈاچی تینا گولوتون، اشکیل آکوانٹ، چار کوہان آ لوک درپسا پللیک کشسا کوانٹ آتے ڈوہیسا وڈو شامپ کر ساسر مس۔ ای سلام صاحب ع پاریت: یار امر غ

زبیا غندارہ اسے! چٹ مستی ہنان کہ کرکی تیا شکر شیشہ غانبار گرو شک بر سانسر۔

7 میکوپنہ غا برجاء

ناول

دے آبندغ آک

.....مٹ: پروفیسر غمخور حیات

تپرہ۔ اوک خلق ع نیام کسر آ محشری آ بان آدے آرا خف اتون ارہ بے چکار مریرہ، مست گرا لوڑانا وڑ ہندن گم گارمرسا کارہ کس ع درک ہم لکک۔ ہن تینٹ ہر تے ولدا حوال اتنوس۔ نے دیر توریسے؟ نے آن مست چندیک دن غگام ہرنگ نا کوشٹ کرینو۔ اگہ نی پاس توای اوقتاؤس وپت ع ہم یک کیوہ تیوہ نے۔ نما خیال ائی اونے آن پیشگی رقم انت اکن بلہرہ؟

ای ہندخس چاوہ کہ بھاز آبندغ آک کچاخ آتا وسیلہ ٹی اوڑے سرمنسو۔ زیات آن زیات دہ درسد۔ ہن اوختیان سوج کر۔ اوتینٹ غے پارہ کہ سفر ناگڈ کیو پاس ہراڈول انا عذاب و مصیب آتیت گدارک۔ نئے راہشون نئے رابلہ۔ ہموفا مقدر اوقتون سنگتی کرینے ہراکک مرک انا بچہ غان کلہ سے ٹی بچانو۔“

اونا ہیبت آتے جنگ تون ابوقیس ہرز آن بخ تھے۔ اسہ ساهت اسے آودے محسوس

آپیش تمان کل مانگیل ریک انازی آاڈ تنگاس وے کمنازدو پین دروشم اسیت نس۔ اراہٹ انا نیام اٹ شک آن شک و شپ نس سرسوز و خرن نس۔

جاگہ سے آریک و جاگہ سے آنیم نمب غ

کریرہ، تینا کد و تیلو ری تیکن دریرہ۔ جنگل اٹ پٹ آتا ٹھڑا نا تو ارکبھی وخت اسکان بند متوک۔ دیر آبروک آ و ہنوک آ سادہ رتا چڑینگ آتا ڈوانگ ڈینگ تینا کنڈ

(غمخور حیات ”ہلار“ کن ریکلر نوشتہ کریکہ، اونا گچ اس نوشتہ ”ہلار“ تون ہینکاری کن تخوک غ۔ ہراختیان اسٹ دا ناول نا ترجمہ ع کہ قسط آتیت ہینک مرسا ہننے، وداسہ ہم برجاء: شوکار)

.....22.....

ابوقیس چست مس۔ او فیصلہ ڈول غ ہیبت اس کنگ نا تیاری ٹی نس وے ہیبت آن مست اوخن تے بزر کرسا اسکا کل ع ہینگ کن گیگ کرے۔ داسہ اودے ہندن ہینگ نس کس پاسے اودے خدا نا پین کرسا پارو ع اودا نا نیک، کئے آدخ اس رحم کر۔ ولدا و ابوالخیز ران نا پارہ غا ہنا۔

ابوالخیز ران بن، ای سیدھا سادہ غ بندغ اسے اٹ ودا شف شف والا گڑاک کئے آن مفہ بس شفتا لو کرتے، کہ داکشکار آ ہینگ والا کہ غا کنا کا غم تھو۔ اسہ نیمہ غان پاسہ کہ نی حاجی رضا کن دیر ڈوسہ ولدا پاسہ کہ کنا لاری نا ٹیکنی ٹی شش ٹو نا پڑی اس دیر تھنے، یعنی ٹیکنی دیر انا گند ع ہم نختنے۔۔۔۔

گواچی انت اسے؟ ای نے پاوہ اومیت ع نی بد پیسہ۔ کئے داتوئی کہ شکمر لکک و کئے داسہ داخس ہم تخین اف کہ نے تون گاڈی اس ارے۔۔۔ اوچک ہر ساسا ایلو

سفر نامہ

(18)

ماشکیل اسکان ناخید آک

خلیل صاحب پارے؟ اسکول، ہسپتال نا بلڈنگ ارے یاف؟

دابے عزتی و بے قدری دا جیل و بند دا بیرہ استاد آتازی آف دا کل انسانیت نازی آ

بے درمان غ ویل اسے۔ نن کل تیل و موہلین آتیتی تمسا بش مرسا کما نرود ع سر مسن۔

ای سنگت اسے آب ارفیت کہ دا کلی ٹی

نن اس ایلوتون گپ ائی کسن کہ کلی نا بندغ اس بس نئے دیر وچا اس ایس تس۔ دے چٹ پدین دیگر مس۔

ای و سلام صاحب کلی آن دے نک نا کنڈ